

GroenLinks

GroenLinks is heel blij met dit rapport en het bijbehorende overzicht. Als de coronacrisis ons iets leert, is het dat “business as usual”, onderdeel van het probleem is. Vandaar dat haast geboden is bij de omslag naar een circulaire economie. Zoals de introductie al aanhaalt moet daarbij niet langer gekeken worden naar BNP als meetinstrument, maar juist naar andere indicatoren. Ook worden we heel blij van de duidelijke teksten in het rapport, zoals: “De circulaire transitie draait immers niet om het creëren van een niche binnen de conventionele economie bestaande uit speciale circulaire bedrijven, maar om het bevorderen van circulariteit bij alle bedrijven, bedrijfsprocessen en productketens.” Niet circulaire dingen doen, maar alle dingen circulair doen. Ook goed dat dit rapport ook helpt om duidelijkheid te scheppen in wat we misschien als provincie ook niet kunnen of moeten willen doen. Uiteraard hebben we wat vragen over het rapport:

Vraag

- P.8 eerder gaf de provincie aan dat het doel om 10% circulair in te kopen gehaald zou zijn. Op welke manier is dat gemeten? En kan de provincie enkele voorbeelden geven van succesvolle circulaire inkooptrajecten?

Antwoord: Het behaalde percentage circulair inkopen in 2020 rapporteren wij u graag in het eerste kwartaal van 2021 wanneer het betreffende jaar ten einde is. Bij deze rapportage zal de wijze waarop de meting heeft plaatsgevonden ook opgenomen zijn. Momenteel is bij mobiliteit geen specifieke meetmethode voor circulariteit aanwezig, deels vanwege de lastige definitiekwestie.

Voor nu kunnen wij de volgende gerealiseerde inkooptrajecten als voorbeeld aanreiken:

- *Levering en onderhoud van gladheidsbestrijdingsmaterieel*
- *Vervanging Abri's*

In het kader van “Plan schone Lucht”, dat ziet op het terugdringen van co2 uitstoot, is aandacht gevraagd voor circulariteit. Dit betrof de projecten:

- *Groot onderhoud provinciale wegen*
- *Maaicontract (maaaien van bermen langs provinciale wegen).*

Ook is er bij enkele aanbestedingen circulariteit/duurzaamheid als één van de kwaliteitscriteria opgenomen:

- *E-kasten Uithoflijn*
- *Onderstation Sorbonnelaan.*

In elk mobiliteitsproject zitten circulaire aspecten, en de provincie staat open voor experimenteren met circulaire innovaties. Voorbeelden van circulaire aspecten bij mobiliteitsaanbestedingen zijn:

- *Al het asfalt dat wordt verwijderd tijdens wegwerkzaamheden wordt weer hergebruikt als asfalt. De fundering van de wegen bestaat uit puin/meng/beton granulaat, dat ook weer hergebruikt kan worden.*
- *De geleiderailplanken worden opnieuw verzinkt in plaats van vervangen.*
- *Bij het project N224 Renswoude zijn de milieukosten van de werkzaamheden meegenomen als onderdeel van de aanbesteding.*

Binnen Bedrijfsvoering is de volledig circulaire aanbesteding van onze kantoorinrichting (meubilair) geweest. In november 2019 is een overeenkomst getekend met Drentea Future Office (inmiddels: Vepa x Drentea) voor een initiële periode van acht jaar. De overeenkomst heeft een totale opdrachtwaarde van € 2,3 miljoen. Bij de verbouwing van de nieuwe PU-werkverdieping in het Huis

voor de provincie zal circulariteit ook een rol gaan spelen in de in oktober uit te schrijven aanbesteding. Deze eisen dienen nog te worden omschreven.

Vraag

- P.10; in de bijlage wordt ook het Monitoringsraamwerk circulaire economie regio's MRA, Flevoland, Zuid-Holland genoemd. Dit past qua schaalgrootte goed bij provincie Utrecht, en stelt ons beter in staat beleid te monitoren en keuzes te maken. Zou de provincie kunnen aansluiten bij dit raamwerk? Of voorziet het college een andere monitoring voor onze eigen CE agenda?

Antwoord: De rapporten van de MRA, Flevoland en Zuid-Holland zijn heel nuttig, en we verkennen welke onderdelen van deze raamwerken voor onze provincie ook bruikbaar zouden kunnen zijn. Goede indicatoren zijn er zeker, maar zoals ook in deze rapporten wordt aangegeven, vormt met name de beschikbaarheid van relevante data een knelpunt. Vanwege de afhankelijkheid van deze data voorziet het college een andere monitoring voor onze eigen CE agenda.

Extra toelichting:

Er zit een verschil tussen de bruikbaarheid van data uit deze rapporten voor het doen van een nulmeting/eerste verkenning, en de bruikbaarheid van deze data voor meerjarige monitoring. Het tweede vereist regelmatig updates van de data, nieuwe metingen dus, en metingen op een schaal waarmee regionale ontwikkelingen kunnen worden gedetecteerd. Frequente relevante metingen en data op regioniveau zijn zeer beperkt.

De bovengenoemde rapporten/monitoringsraamwerken hebben hier ook nog niet direct een antwoord op. Ook in deze rapporten wordt opgemerkt dat de analyse van afval en de materialen die opgeslagen liggen in de omgeving, laat zien dat er nog beperkt data beschikbaar is over materiaalstromen. "Het berekenen van twee van de drie hoofdindicatoren, grondstoffeninputs en de groei van netto activa (zoals bijvoorbeeld materialen opgeslagen in de gebouwde omgeving), is niet of slechts ten dele mogelijk. Ook ontbreekt er data voor het berekenen van waardeverliezen bij recyclingsprocessen, of de verliezen van toxische en kritische materialen momenteel onmogelijk. Dit betekent bij de 'harde' kant van de circulaire economie, de fysieke materiaalstromen, dat er nog onvoldoende data wordt verzameld om een volledig beeld te schetsen van ingaande en uitgaande materiaalstromen in stad en regio."

Vraag

- Voor monitoring is het lastig als de provincie zelf deze expertise in huis moet halen. Is het mogelijk om landelijk te lobbyen voor betere datamonitoring op gebied van CE op regionale schaal? Indien dit niet waarschijnlijk lijkt, kunnen wij zelf opdracht geven aan bv CBS, PBL of RIVM om een structurele monitoring op regio-schaal op te zetten?

Antwoord: Samen met andere Provincies vindt met regelmaat overleg plaats over monitoring van de circulaire economie op regionale schaal. Daarin zoeken wij ook de samenwerking met het PBL en het RIVM. Een belangrijk vraagstuk is missende data. Er kan niet structureel worden gemonitord als de data niet bestaat, of niet beschikbaar is (op de juiste schaal). Met dit vraagstuk zijn op landelijke schaal onderzoekers aan de slag, maar ook in onze eigen organisatie buigen data-experts zich over dit vraagstuk.

Vraag

- P.17 impactindicatoren. Naast de waarde van deze indicatoren worden enkele terechte kanttekeningen geplaatst. Kunnen we concluderen dat deze impactindicatoren echter toch belangrijk zijn voor de provincie om een prominente plek te geven in de indicatoren die de provincie nu ontwikkeld mbt brede welvaart?

Antwoord: Het uitgangspunt is dat brede welvaart gaat over welvaart en welzijn van burgers. Vanuit dat principe ligt het niet voor de hand dat indicatoren zoals de productiviteit van materiaalgebruik in een brede welvaartsmonitor worden opgenomen.

Samen met nationale partners zoals het PBL, TNO en het CBS wordt gekeken hoe we de reductie van abiotisch primair grondstoffengebruik in kg en de vermeden broeikasgasemissies in kg CO₂-eq door middel van circulaire interventies kunnen meten met een voor de regionale schaal zinvolle methode.

Vraag

- P.21; wordt toepassing 4 (circulaire gebiedsontwikkeling) wel meegenomen in de ontwikkeling van de uitvoeringsagenda circulaire economie? En zoja, op welke wijze? Dit is namelijk wel een specifieke afspraak van het coalitieakkoord en passend in de ambitie van de provincie.

Antwoord: Eind 2020 presenteren wij u de uitvoeringsagenda circulaire economie. Hierin wordt onder andere beschreven hoe vanuit de provinciale rol uitvoering wordt gegeven aan circulaire gebiedsontwikkeling. De wijze waarop hier uitvoering gegeven wordt, wordt beschreven in deze agenda. Sowieso heeft circulariteit als kwalitatief aspect een plaats in het Kader voor Regionale Programmering Wonen en Werken, dat dit najaar aan uw staten zal worden voorgelegd.

En specifiek over de aanbevelingen:

Vraag

- Het rapport doet 4 concrete aanbevelingen; is GS van plan deze aanbevelingen allen over te nemen? En wanneer kan begonnen worden met de uitvoering daarvan?

Antwoord:

[1. Dataverzameling op regionaal schaalniveau, als aanvulling op het nationale systeem voor monitoring en sturing van de circulaire economie van PBL.](#)

We onderzoeken momenteel welke data er beschikbaar is op regionale schaal waarmee we circulariteit kunnen monitoren. Zoals ook blijkt uit de rapportage, is dit niet direct voorhanden.

[2. Regionaal harmoniseren en operationaliseren van CE-indicatoren in inkoop en aanbesteding](#)

De Provincie onderzoekt momenteel wat de status is van circulair inkopen en aanbesteden bij al haar gemeenten en waterschappen. De resultaten zullen een indicatie geven van de huidige harmonisatie op dit onderwerp.

[3. Regionaal leernetwerk circulair opdrachtgeverschap: opdracht > inkoop > contractmanagement](#)

De Provincie onderzoekt momenteel wat de status is van circulair inkopen en aanbesteden bij al haar gemeenten en waterschappen, en waaraan onze regionale partners op dit onderwerp behoefte hebben. Een leernetwerk is een mogelijke uitkomst.

[4. Regionaal harmoniseren en operationaliseren van CE-indicatoren voor ontwikkeling en toetsing van circulaire businesscases](#)

Het belang van het meten van circulaire bedrijvigheid en business cases is bekend en er wordt al uitgebreid gekeken naar mogelijke frameworks en oplossingen om deze monitoring van start te laten

gaan. Een pilot hiervoor opstarten is een logische volgende stap. Voorgenomen activiteiten zullen worden gepresenteerd in de circulaire uitvoeringsagenda, en zijn afhankelijk van instemming van PS.

Vraag

- Dataverzameling; een uitstekende matrix staat in het rapport op p.39. Zaken als beschikbaar budget en fte kunnen vrij simpel bij mede-overheden opgevraagd worden. Kan GS hier zo snel mogelijk achteraan gaan en de resultaten van deze uitvraag met PS delen?

- Ditzelfde geldt voor een overzicht van circulaire activiteiten waar lokale overheden aan werken. Kan in ieder geval een overzicht worden gegeven van de circulaire activiteiten waar de provincie nu financieel/in inzet aan meewerkt?

Antwoord: Deze matrix wordt gebruikt als basis voor overleg met regionale partners in de coalitie 'CE monitoring' van de Alliantie Cirkelregio Utrecht. Helaas zijn zaken als beschikbaar budget, fte en activiteiten voor circulariteit niet simpel op te vragen. Dit vraagt om een duidelijke, overeengekomen, definitie van circulariteit, en een duidelijke methode waarmee gemeten wordt. Naar het verzamelen van deze informatie werken we in regioverband wel toe.

Vraag

-Ook wordt er gesproken over een noodzakelijk aanvullende studie. Is de provincie van plan hier opdracht toe te verstrekken?

Antwoord: De genoemde aanvullende studie betreft dataverzameling. Wij onderzoeken momenteel welke regionale data er beschikbaar is en welke informatie er mist, en zullen een nieuwe opdracht verstrekken als blijkt dat daar genoeg meerwaarde uit te halen valt ten opzichte van onze eigen werkzaamheden.

Vraag

-Harmonisatie: Sterk bestuur is wat GL betreft een bestuur dat ook voorbereid is op de toekomst (regeren is vooruitzien). Kan de Provincie Utrecht het harmoniseren van Circulair opdrachtgeverschap ook meenemen als onderdeel van sterk Utrechts bestuur? (en de gesprekken met gemeenten over sterk bestuur).

Antwoord: Het bestuurlijk netwerk van de Alliantie Cirkelregio Utrecht zal een plek krijgen in het overzicht van samenwerkingsverbanden als onderdeel van het programma Sterk Utrechts Bestuur. Ook zullen de resultaten van het onderzoek naar circulair inkopen en aanbesteden dat momenteel wordt uitgevoerd onder de gemeenten en waterschappen van de provincie Utrecht, worden meegenomen als onderdeel van de huidige kennispositie van de provincie Utrecht. Er zal worden bekeken of en zo ja hoe de provincie een rol als kennismakelaar op het gebied van circulair opdrachtgeverschap kan vervullen.

opstarten is een logische volgende stap. Voorgenomen activiteiten zullen worden gepresenteerd in de circulaire uitvoeringsagenda, en zijn afhankelijk van instemming van PS.

Vraag

- Dataverzameling; een uitstekende matrix staat in het rapport op p.39. Zaken als beschikbaar budget en fte kunnen vrij simpel bij mede-overheden opgevraagd worden. Kan GS hier zo snel mogelijk achteraan gaan en de resultaten van deze uitvraag met PS delen?

- Ditzelfde geldt voor een overzicht van circulaire activiteiten waar lokale overheden aan werken. Kan in ieder geval een overzicht worden gegeven van de circulaire activiteiten waar de provincie nu financieel/in inzet aan meewerkt?

Antwoord: Deze matrix wordt gebruikt als basis voor overleg met regionale partners in de coalitie 'CE monitoring' van de Alliantie Cirkelregio Utrecht. Helaas zijn zaken als beschikbaar budget, fte en activiteiten voor circulariteit niet simpel op te vragen. Dit vraagt om een duidelijke, overeengekomen, definitie van circulariteit, en een duidelijke methode waarmee gemeten wordt. Naar het verzamelen van deze informatie werken we in regioverband wel toe.

Vraag

-Ook wordt er gesproken over een noodzakelijk aanvullende studie. Is de provincie van plan hier opdracht toe te verstrekken?

Antwoord: De genoemde aanvullende studie betreft dataverzameling. Wij onderzoeken momenteel welke regionale data er beschikbaar is en welke informatie er mist, en zullen een nieuwe opdracht verstrekken als blijkt dat daar genoeg meerwaarde uit te halen valt ten opzichte van onze eigen werkzaamheden.

Vraag

-Harmonisatie: Sterk bestuur is wat GL betreft een bestuur dat ook voorbereid is op de toekomst (regeren is vooruitzien). Kan de Provincie Utrecht het harmoniseren van Circulair opdrachtgeverschap ook meenemen als onderdeel van sterk Utrechts bestuur? (en de gesprekken met gemeenten over sterk bestuur).

Antwoord: Het bestuurlijk netwerk van de Alliantie Cirkelregio Utrecht zal een plek krijgen in het overzicht van samenwerkingsverbanden als onderdeel van het programma Sterk Utrechts Bestuur. Ook zullen de resultaten van het onderzoek naar circulair inkopen en aanbesteden dat momenteel wordt uitgevoerd onder de gemeenten en waterschappen van de provincie Utrecht, worden meegenomen als onderdeel van de huidige kennispositie van de provincie Utrecht. Er zal worden bekeken of en zo ja hoe de provincie een rol als kennismakelaar op het gebied van circulair opdrachtgeverschap kan vervullen. Opstarten is een logische volgende stap. Voorgenomen activiteiten zullen worden gepresenteerd in de circulaire uitvoeringsagenda, en zijn afhankelijk van instemming van PS.

Vraag

- Dataverzameling; een uitstekende matrix staat in het rapport op p.39. Zaken als beschikbaar budget en fte kunnen vrij simpel bij mede-overheden opgevraagd worden. Kan GS hier zo snel mogelijk achteraan gaan en de resultaten van deze uitvraag met PS delen?

- Ditzelfde geldt voor een overzicht van circulaire activiteiten waar lokale overheden aan werken. Kan in ieder geval een overzicht worden gegeven van de circulaire activiteiten waar de provincie nu financieel/in inzet aan meewerkt?

Antwoord: Deze matrix wordt gebruikt als basis voor overleg met regionale partners in de coalitie 'CE monitoring' van de Alliantie Cirkelregio Utrecht. Helaas zijn zaken als beschikbaar budget, fte en activiteiten voor circulariteit niet simpel op te vragen. Dit vraagt om een duidelijke, overeengekomen, definitie van circulariteit, en een duidelijke methode waarmee gemeten wordt. Naar het verzamelen van deze informatie werken we in regioverband wel toe.

Vraag

-Ook wordt er gesproken over een noodzakelijk aanvullende studie. Is de provincie van plan hier opdracht toe te verstrekken?

Antwoord: De genoemde aanvullende studie betreft dataverzameling. Wij onderzoeken momenteel welke regionale data er beschikbaar is en welke informatie er mist, en zullen een nieuwe opdracht verstrekken als blijkt dat daar genoeg meerwaarde uit te halen valt ten opzichte van onze eigen werkzaamheden.

Vraag

-Harmonisatie: Sterk bestuur is wat GL betreft een bestuur dat ook voorbereid is op de toekomst (regeren is vooruitzien). Kan de Provincie Utrecht het harmoniseren van Circulair opdrachtgeverschap ook meenemen als onderdeel van sterk Utrechts bestuur? (en de gesprekken met gemeenten over sterk bestuur).

Antwoord:

De meetmethode van platform CB'23 wordt niet gebruikt binnen mobiliteit. De methode is nog niet geschikt voor aanbestedingen. Zie onderstaand toepassingsomschrijving uit de [leidraad van CB'23](#) (p.100):

Bruikbaarheid voor aanbestedingen

Veel partijen in de bouw (zie paragraaf 8.2 en bijlage E) willen de kernmeetmethode gebruiken voor aanbestedingen. Op dit moment kan nog niet worden gewaarborgd dat in de kernmeetmethode dezelfde data tot dezelfde resultaten leiden.

Zoals afgesproken in het coalitieakkoord conformeren we ons aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. Circulariteit is daar 1 van, maar is niet doorslaggevend gezien de vele doelen van de provincie.

Bij de aanbestedingen wordt er met EMVI gewerkt (economisch meest voordelige inschrijving). Kwaliteit, waaronder duurzaamheid, speelt hier een grote rol naast prijs. Naar gelang het project wordt de kwaliteit verder gedefinieerd. Vaak voorkomende aspecten zijn:

- CO2 prestatieladder
- SROI (social return on investment)
- NSL (Nationaal Schone Lucht akkoord)
- LCA (life cycle cost analyse)
- Minder materiaal gebruik
- Refurbishen van onderdelen
- Hergebruik van materialen
- Overlast voor de omgeving
- Overlast voor de weggebruiker
- Beperking van transportbewegingen

Vraag

- Ook wordt aanbevolen tot een pilot om circulaire bedrijvigheid te meten. Is GS van plan deze pilot op te starten?

Antwoord: Het belang van het meten van circulaire bedrijvigheid en business cases is bekend en ook is bekend dat dit heel complexe materie is. O.a door het PBL wordt gekeken naar mogelijke frameworks en oplossingen om dit te monitoren. Een regionale pilot opstarten om te verkennen wat mogelijk is, is

een logische volgende stap. Voorgenomen activiteiten zullen worden gepresenteerd in de circulaire uitvoeringsagenda, en zijn afhankelijk van instemming van PS.

Met opmerkingen [HR1]: